

Haanja Kool
8. klass

Kadri Leies

FOTOGRAAF MATI PAKLER- MINU VANAISA

Loovtöö

Juhendaja: Kersti Aasa

Haanja 2020

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Mati Pakleri pere	4
2. Huvi fotograafia ja filminduse vastu	6
3. Tööaastad	8
3.1. Võru Fotoklubi	9
Kokkuvõte	13
Kasutatud allikad	14

Sissejuhatus

Tänapäeval saab pildistada peaaegu igaüks ja igal pool, sest telefon on taskus ja enamasti on sellel ka kaamera. Mõnel telefonil isegi väga hea ja pildid tulevad ka imeilusad ja kvaliteetsed. See pole aga alati nii olnud. Veel suhteliselt hiljuti, kui minu ema oli noor, oli endast või mingist sündmusest võimalik pilte teha vaid fotograafidel, kellel olid olemas fotoaparaadid. Pärast seda pidi filmid ilmutama ja siis said negatiivid. Nendest omakorda tehti alles paberile fotod. Kõike seda juttu olen ma kuulnud oma vanaisalt, Mati Paklerilt, kes on üsna tuntud omaaegne fotograaf Võrus.

Kuna mulle endale meeldib ka väga pildistada, siis olen vanaisaga vestelnud fotograafiast päris palju. Siit tekkiski mul mõte uurida natuke lähemalt tema elulugu ja tegemiste kohta fotograafia valdkonnas ning see ka kirja panna. Vanaisa tavatseb ikka öelda, et armastab fotograafiat eneses, mitte ennast fotograafias.

Minu töö eesmärgiks oli tutvuda vanaisa elulooga ja tema fotograafi karjääriga. Töö koostamise allikaks on intervjuu Mati Pakleriga. Veel plaanin uurida artikleid vanadest ajalehtedest. Töös kasutatud fotod on pärit Mati Pakleri erakogust.

1. Mati Pakleri pere

Mati Pakler sündis 31. mail 1942. aastal Võru linnas. Tema isa August Reinumägi (sündinud Pakler) sündis 16. septembril 1887. aastal Urvastes, kus ta oli sealse Linnamäe kooli juhataja. Tema isa suri 24. detsembril 1944. aastal Võru linnas. Ema Hilda Reinumägi (sünd Genseberg) (vt Joonis 1) sündis 21. juulil 1912. aastal Võru linnas, kus ta ka 11. märtsil 1973 suri. Hilda töötas aastaid Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumis. Mati Pakler kasvas üles kahelapselises peres koos vanema õe Enega (pärast abiellumist Mondšein), kes sündis 5. septembril 1938. aastal.

Joonis 1. Mati ema Hilda Reinumägi. (M. Pakleri erakogu)

Mati Pakler on abielus Sirje Pakleriga (sünd Kalde), kes on sündinud 12. juunil 1944. Nende peres on neli last: poeg Mario Pakler ning tütre Kadi Määr, Piret Pakler ja Kristi Pakler. Isa elukutse pole jätnud ükskõikseks ka tema lapsi. Näiteks ka poeg Mario on varem tegelenud fotograafiaga, kuid elukutset pole talle sellest saanud. Küll aga on isa jälgedes hakanud

astuma tütar Piret, kes on tegelenud pildistamisega juba mitmeid aastaid. Teistele lastele pole fotograafia huvi pakkunud.

2. Huvi fotograafia ja filminduse vastu

Huvi fotograafia ja filmiamatörismi vastu tekkis vanaisal juba koolipõlves. Nähes esimest korda üht vana lõõtsaga kaamerat, tärkas tal juba 13-aastaselt huvi fotograafia ja kino vastu. Alguses huvituski ta kõige rohkem filmindusest, tõsisem fotograafiaga tegelemine tuli aga hiljem. Teda hakkasid huvitama küsimused: kuidas üks kaamera tehniliselt töötab, kuidas seal valgus liigub, kuidas üldse fotoaparaadiga pilt kätte saadakse jne. Üheks tavalisemaks vaba aja tegevuseks kujuneski vanaisal kinoseansside külastamine, mis pakkusid talle vaimset rahuldust. Nii palju kui tal kooli kõrvalt aega üle jäi, tegeleski ta nendele küsimustele vastuste otsimisega.

Tol ajal käis Mati Fr.R.Kreutzwaldi nimelises Võru Keskkoolis, mille ta lõpetas 1960. aastal. Kooli kõrvalt alustas vanaisa oma esimeste tegemistega fotograafia vallas Võru pioneeride Maja (hilisem Võru Huvikoda) filmiringis õpetaja Hillar Uusi juhendamisel, aastatel 1955-1960. Fotograafiaga hakkas ta hiljem tegelema omal käel ja on sellel alal iseõppija. Kui vanaisa oli umbes 17. aastane, sai ta oma esimese fotoaparaadi Leningrad. Selle ostmiseks pidi Mati ema müüma maha lehma. Hiljem töötas ta Zenit 3M, Iskra, Fed ning Kiev 4A-ga. Selle fotoaparaadi soetas ta endale 1965. aastal. Smena Symboli ostis ta 1970. aastal. (vt Joonis 2). Uuemal ajal lisandusid ka kaasaegsemad mudelid Nikon 401-S ja Canon A-1.

Joonis 2. Vanaisa Mati Pakleri fotoaparaadid. (M. Pakleri erakogu)

Filmiklubis tegi ta ka esimese amatöörfilmi “Raul Rabaja”, mis pälvis esimese koha üleliidulisel amatöörfilmide festivalil Moskvas. Vanaisa oli selle filmi operaatoriks ja režissööriks. Peale selle saavutas ta ka esimese koha III vabariiklikul amatöörfilmide festivalil Tallinnas 1959. aastal. Tema kauaaegne õpetaja Hillar Uusi on öelnud Mati Pakleri kohta, et temal kohe on energiat ja fotomehe silma (Pakler, 1997).

Võibolla võimegi siit välja lugeda ühe paljudest põhjustest, miks talle fotograafia meeldima hakkas. Fotograaf on nagu filmi režissöör, operaator, stsenarist kõik ühes isikus - fotograafis. Ta on inimene, kes oma pildi otsast lõpuni valmis teeb. Alustades pildi komponeerimisest kuni nupule vajutamiseni. Fotograaf juhib täielikult kogu seda protsessi.

3. Tööaastad

Pärast kooli lõpetamist 1960. aastal tegutses vanaisa lühikest aega ALMA VÜ (Armee Lennuväe Mereväe Abistamise Vabatahtlik Ühing) Võru RK (Rajooni Komitee) instruktorina. Sealse tegevusena korraldati näiteks mootorrattaste võidusõite ja laskevõistlusi. Peagi tuli aga läbida ajateenistus Nõukogude armees aastatel 1961-1964. Pärast ajateenistust töötas ta üle kahe aasta (1965-1967) Kiviõlis kaevurina.

Võrru naases vanaisa 1967. aasta mais ning asus seejärel tööle fotograafina (vt joonis 3) teeninduskombinaat "Tamula" fotoateljees. Siin töötas ta juba pikemat aega, aastatel 1967-1974. Ka siin ei jäänud korraldamata mitmesugused fotokonkursid. Vahemärkusena öeldes, sooritas vanaisa siin töötades mitmeid kvalifikatsiooni tõstmise eksameid ja sai Eesti NSV Teenindusministeeriumi poolt kutsetaseme kõrgeima kategooria. Rein Marani korraldatud kursuse lõpetas ta parima tulemusega, sooritades eksami hindele viis. Rein Maran on tuntud loodusfilmide tegija.

Joonis 3. Noor fotograaf Mati Pakler (M. Pakleri erakogu)

Töötades elukutselise fotograafina, tuli käia pildistamas nii inimeste sünnipäevadel, pulmades kui ka matustel. Just matustel tuli hakata sagedamini pildistamas käima siis, kui ta töötas Võru Tavandinõukogus fotograafina aastatel 1974-1978. Seejärel asus vanaisa tööle Väimela NST-s (Näidissovhoostehnikum) laborandina. Kuigi ametinimetuseks oli tal laborant, tegi ta tegelikult sellel töökohal fotosid Väimela NST õppetööst ja tootmisprotsessidest.

Hillar Uusi - kauaaegne Võru pioneeride maja foto - ja filmiringi juhendaja mõlgutas ametist lahkumise mõtteid ning mõned aastad hiljem jätkas vanaisa Mati tema tööd fotoringi juhendajana, seda põhitöö kõrvalt Võru Tavandinõukogus. Vanaisa juhendas foto-ja videoringe Võru Pioneeride Majas (hilisem Võru Huvikoda) kohakaaslasena aastatel 1974-1983 ning põhikohaga 1983-2000 kuni fotoringi likvideerimiseni aastal 2001. Sellega lõpetas ta ka ametliku töö fotograafina.

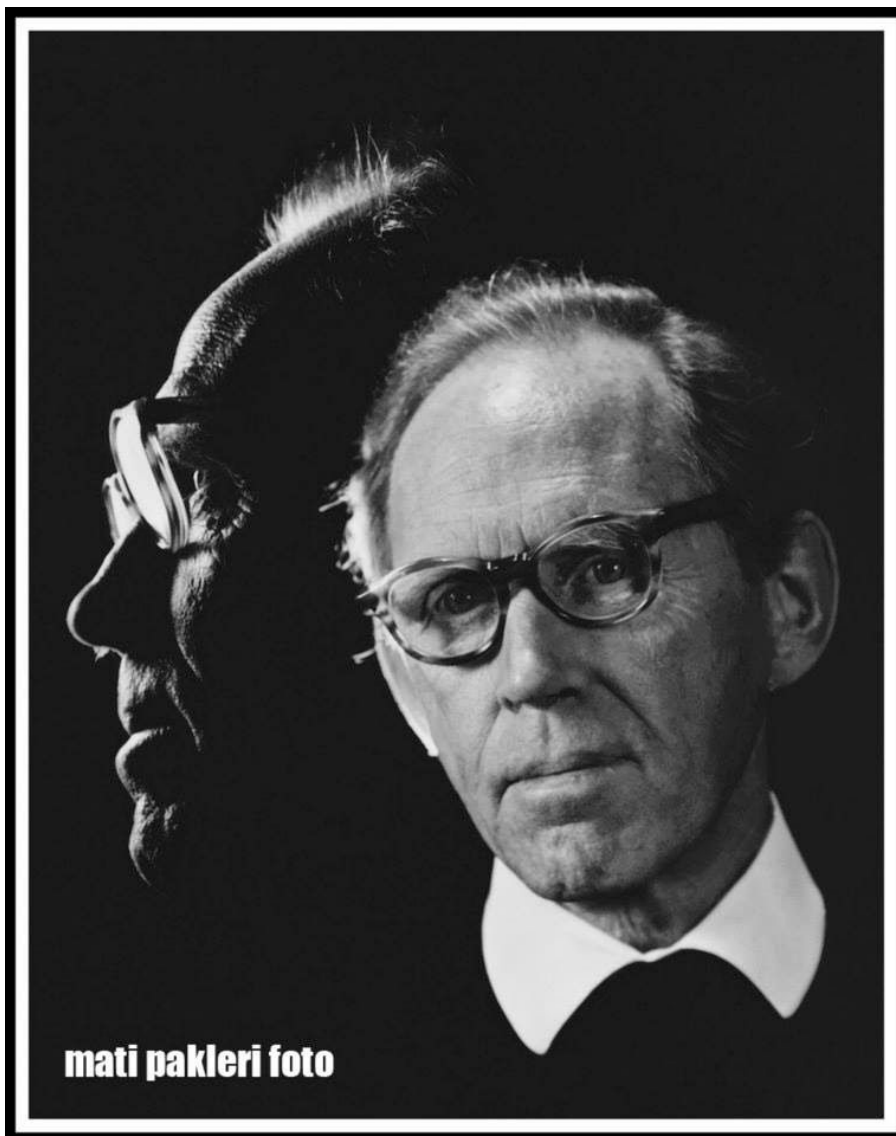
3.1. Võru Fotoklubi

1967. aastal asutati Võru fotomeeste ühendus - Võru Fotoklubi, mille liikmeteks olid peaaegu kõik nendel aastatel kunstilist fotot viljelenud Võru fotograafid : Hillar Uusi, Kaido Jakobi, Mati Pakler, Albert Ivask, Joosep Aader, Einar Kaunis jt. Oma ruume klubil ei olnud - koos käidi kas Võru rajooni ajalehe Tööraha Elu toimetuses või Pioneeride Majas. Mitmel korral osaleti nõ ühise võistkonnana ka (üle)vabariiklikel fotonäitustel, kus Võru Fotoklubi saavutas mitmeidki auhinnalisi kohti. Paraku aastatega ühistegevuse himu taandus ning iga fotograaf jätkas omi tegevusi omaette.

Kui rääkida Võru Fotoklubi majanduslikust küljest, siis see nii hea ei olnudki. Nagu juba eelnevalt mainitud polnud Võru Fotoklubil oma ruume ja iga mees tegi pilte nii-öelda põlve otsas. Omavahel oldi oma töödes ja tegemistes sõbrad, mitte rivaalid. Igaüks jagas oma uusi oskusi ja teadmisi teistega, kuigi igal ühel olid omad nipid, kuidas pildistada ja juba nendest nii-öelda oma nipidest väga ei räägitud. Enamik mehi pälvis oma tööde eest ka erinevaid auhindu.

Pärast naasmist Kiviõlist Võrru, hakkas ka vanaisa osalema tolleaegse fotoklubi töös ja selle aruandenäitustel alates 1967. aastast kuni 1976. aastani Võru Kultuurimaja Kannel fuajees. Järgnesid edukad osalemised Eesti fotoklubide vahelistel võistlustel Tallinnas, Tartus ja Võrus, NSVL ja ENSV Teenindusministeeriumite poolt korraldatud fotokonkurssidel

1970-1972, pressifotoklubi “Noorus” konkurssidel 1986-1987, ajalehe Noorte Hää ja Molodjož Estoni poolt korraldatud fotovõistlustel, näitusel “99 fotograafi” 1982, Eesti loodusfoto 1999. Mati esimene personaalnäitus oli 1970. aastal Võru kino Noorus fuajees. Järgnesid isikunäitused 1970 (Mõniste koduloomuuseum), 1974 (kino Noorus fuajee), 1979 (Võru Kultuurimaja), 1991 (Soome-Valkeakoski, Ullava, Perho, Kaustinen, Veteli, Latila) (vt Joonis 4), 1992 (Võru koduloomuuseum), 1998 (Võru Kultuurimaja), 2000 (Võru Hansapanga kontor), 2002 (Võru Kultuurimaja, 40 aastat fotoaparaadiga) (vt joonis 5).

Joonis 4. Maestro Paul Elken. Eesti- Soome maavõistlus, II koha pälvinud töö. (M. Pakleri erakogu, 1970)

Joonis 5. Foto näituselt. Ansambel UMMAMUUDU esimene grupipilt. (M. Pakleri erakogu)

Rääkides nüüd aust ja kuulsusest, mida tõi kaasa võidud erinevatel konkurssidel, pole vanaisa eriti hoolinud. Ta pole kunagi seadnud eesmärgiks jahti aunimetustele ega tiitlitele - see on kõik on tulnud kuidagi iseenesest. Aga ikkagi on uhke vaadata, kui vanaisa pilt on mõne vana ajalehe veerul ilmunud.

Kuid ka paljud teised fotograafid, kes ei ole otseselt seotud Võru Fotoklubiga, on vanaisale meeldinud ja silma paistnud. Näiteks eakaaslastest tõstaks ta esile Valdur Vahi (ajakiri Kultuur ja Elu) ja Peeter Toominga (Tallinnfilmi operaator), kes tol ajal olid väga imestunud kui kuulsid, et sellises kohas nagu Võru on fotograafia päris hästi arenenud. Need andekad fotograafid ei olnud kapseldunud oma tegemistesse, vaid tundsid elavat huvi kogu Eesti fotoelu vastu, sealhulgas ka Võru pildimeeste tagasihoidlike ponnistuste vastu. Vanaisa tundis neid kui suure missioonitundega fotograafe, kuid samas ka lihtsaid ja seltsivaid inimesi. Pressifotograafidest on talle imponeerinud Dimitri Prants (Molodjož Estoni endine fotograaf) ja Harald Leppikson (Maalehe endine fotograaf). Noorematest meestest on suurepärane

fotograaf Jarek Jõepera, kellega vanaisal isiklikud sidemed puuduvad, aga kelle parimad spordifotod pakuvad tõelise elamuse. Joosep Aader, kes töötas vahepeal Võrumaa Teataja fotograafina, alustas fotode tegemist Võru Gaasianalüsaatorite Tehases töötades. Ka vanaisa endine õpilane Dimitri Kotjuh tegi koostööd Võrumaa Teatajaga. Ta on öelnud (Pakler, 1995) Dimitri Kotjuhi loometöö kohta: “Dimkal silma on”, “Noor mees, indu ka palju. On näha, et naudib mida teeb. Mina olen näinud Dimka pilte palju, tal on veel mõndagi tagavaraks. Praegu on ta vaimustatud hetkedest, aga usun, et paremad saavutused tulevad, kui ta natuke saab sättida.” Mainimist väärib ka Võru fotograaf Jüri Kuusk, kes on praeguse OÜ Võru Foto omanik ja juhataja.

Kokkuvõte

Fotograafiaga on minu vanaisa tegelenud kokku ligi 60 aastat. Kui vaadata tema elukäigu erinevaid perioode, siis töö kõrvalt on ta alati tegelenud ka kunstiliste fotode tegemisega. Pildistamine oli kaua aega tema töö, nüüd aga tema hobi. Praegu pildistab ta põhiliselt oma peret ja loodust.

Oma elu jooksul on tal kogunenud palju fotosid, negatiive ja slaide, millest osa asub tema kodus, osa Võru koduloomuuseumis. Paljud fotod on ka ära antud, kunstfotod müüdnud või kingitud.

Loovtöö kirjutamise käigus sain teada palju uut ja huvitavat oma vanaisa eluloost, tema tööst fotograafina ning ka põnevaid fakte Võru Fotoklubi ajaloo kohta.

Kasutatud allikad

Pakler, M. (01. 03 1997. a.) Fotohuvilistele: Amatöörist meistriks. *Võrumaa Teataja*

Pakler, M. (14. 09 1995. a.). Kompaktkamerad - poolt või vastu? *Võrumaa Teataja*

Pakler, M. (november ja detsember 2019) [isiklik intervjuu].